

TEP-tiedote 2/2010

TEEMA: Rauha ja kehitysyhteistyö

Tekniikka elämää palvelemaan
Tekniken i livets tjänst
Technology for life

Sisällysluettelo

<i>Kansalaisjärjestöjen merkityksestä</i> <i>Jouko Niemi</i>	3
<i>Sodat ja asevarustelu vai ilmaston suojelu</i> <i>Heikki Tervahattu</i>	4
<i>Rauha ja kehitysyhteistyö</i> <i>Kari Karanko</i>	6
<i>Paremman ympäristön puolesta Etelässä</i> <i>Tove Selin</i>	11
<i>Ekoenergiaa Pohjois-Namibiaan</i> <i>Risto Latvala</i>	14
<i>Aurinkosähkövaloä Beninin viidakkokylään</i> <i>Mia Bungers</i>	17
<i>Zahra Abdulla ei hellitä</i> <i>Risto Kekkonen</i>	19
<i>Ekovoimaloita kehitysmaihin!</i> <i>Risto Kekkonen</i>	21
<i>Rauhaan kasvaminen välttämätöntä!</i> <i>Helena Kekkonen</i>	22

Kansikuvat Beninistä:

Etukannen kuvassa Todjocoin koulun oppilaita hämmästelemässä koulun saamaa aurinkosähköjärjestelmää.

Takakannen kuvassa lapset osallistuvat kylänsä sähköistämiseen kantamalla tarvikkeita matkallaan koulusta kotiin.

Julkaisija:

Tekniikka elämää palvelemaan ry

Tekniken i livets tjänst

Technology for Life

PL 15, 00521 HELSINKI,

tep(at)kaapeli.fi, <http://tep.kaapeli.fi/>,

puh. 050 596 8153 (sihteeri)

Toimitus: Tuija Vihavainen

Taitto: Outi Haikarainen

Paino: Painomerkki Oy, Helsinki

TEP-tiedotteet ovat luettavissa myös osoitteessa <http://tep.kaapeli.fi/>

Kansalaisjärjestöjen merkityksestä

Mikä on kansalaisjärjestöjen yhteiskunnallinen tehtävä ja merkitys? Ovatko ne vain pienten piirien puuhastelua, harmiton lisuke, missä turhautuneet pääsevät liputtamaan banderollejaan? Sekä avoimemmissa että kontrolloidummissa yhteiskunnissa kansalaisjärjestöt ovat välttämätön lisä virallisen valtakoneiston ohjaukselle.

Aiemmin tietämys ja arvot virtasivat hallitsijan ja jumalan nimissä virkamiesten ja papiston kautta ylhäältä alas; alkukantaisten ajatusten tilalle tuotiin sivistys. Miksi virallisista arvoista päättämään kiipeävät ne, jotka omaksuvat trendiajatukset; suoritukset mitataan rahassa? Yhteiskunnan palveluissakin mittana on raha. Tuloksen eteen tulee käyttää kaikki keinot, joista ei joudu vankilaan. Onnistuneen keplottelun hedelmiä jaetaan palkanlisänä. Aikanaan orjan ihmisarvo mitattiin vain rahassa. Tuolloin eli kuitenkin paljon ihmisiä, joilla oli muutakin arvoa. Ennen toinen ihminen oli mahdollisuus yhteistyöhön, nykyään saalis tai vihollinen. Tämä lisää aggressioita ja väkivaltaa. Ylempien sivistämisessä on kansalaisjärjestöillä suuri merkitys.

Vanha tiedonvälitystekniikka suosi virallisia vallanpitäjiä. Nykyään internet antaa mahdollisuuden monenlaiseen tiedonvaihtoon pysty- ja vaakasunnassa. Kansa pääsee hetkessä käsiksi tutkimuksiin ja selvityksiin, jotka ennen olivat vain sisäpiirin helposti saavutettavissa ja laittaa tiedon eteenpäin.

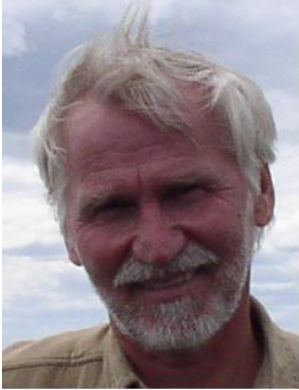
Kansalaisjärjestöjä on kritisoitu siitä, että ääntä pitävät tahot, jotka eivät käytännössä kannata vastuuta päätöksistä. Lobbaavilla yrityksillä on omia intressejään mukana päätöksenteossa, vaikka ajatuksia markkinoitaisiinkin yhteiskunnan edulla. Kansalaisjärjestöjen joukossa on oman ryhmän etuja ajavia, mutta lisäksi täysin yleiseettisiä järjestöjä, jotka voivat arvioida asioita puolueettomasti. Ilman kansalaisjärjestöjä ei Suomessa ehkä vieläkään tiedettäisi öljypalmuviljelyn ympäristövaikutuksista. Järjestöissä toimivat käyttävät aikaansa ja varojaan niidenkin hyväksi, jotka passiivisina luottavat valtakoneistoihin.

Järjestöt edistävät toimivaa demokratiaa. Kaupallinen media voi kokea toiminnan kilpailijakseen. Järjestöjen ajatuksenvaihdon päätapahtuma on meillä Suomen sosiaalifoorumi. Tänäkin vuonna Helsingin Sanomat jätti Helsingissä pidetyn tapahtuman uutisoimatta. Oma ilmiönsä on yritysten perustamat ”kansalaisjärjestöt”, jotka voivat ajaa yritysten etuja kansan äänellä.

Monilla kansalaisjärjestöillä on kehitysyhteistyötoimintaa. Poliittisessa keskustelussa nousee joskus pääasiaksi Suomen kehitysyhteistyötavoitteiden täyttö vain määrärahoilla mitaten. Asia saatetaan ratkaista siirtämällä muita rahoituskohteita kehitysyhteistyönimikkeeseen alle. Järjestöjä kiinnostavat nimenomaan työnsä tulokset. Kehitysyhteistyönäkökulman liittäminen kouluopetukseen avaa silmiä yhteisvastuullisuuteen, mikä ravitsee nuorten henkisen selkärangan kasvua. Hyötyä työstä riittää näin kohdemaahan ja toimeenpanijoille. Tässä on kiitettävän työn tehnyt 29.4.2010 Rauhankasvatusinstituutin kunniajäseneksi nimetty Helena Kekkonen.

Kansalaisjärjestöt tarjoavat mahdollisuuden osallistua yhteiseen työhön. Jo olemalla jäsenenä mahdollistaa jäsenmaksun kautta yhdistystoiminnan.

Sodat ja asevarustelu vai ilmaston suojele

”Vain pieni osa sotiin ja asevarusteluun käytettävistä varoista riittäisi rahoittamaan kaikki ilmastonmuutoksen torjumiseen tarvittavat toimet.”

”Metsittäminen, joka sekä vakiinnuttaisi ilmastoa että tyydyttäisi polttopuun tarpeen, maksaisi summan, jonka USA käyttää Irakin sodassa kahdessa kuukaudessa.”

Sotien aiheuttamat hiilidioksidipäästöt ovat valtavan suuret. Vain pieni osa sotiin ja asevarusteluun käytettävistä varoista riittäisi rahoittamaan kaikki ilmastonmuutoksen torjumiseen tarvittavat toimet.

Irakin sota on aiheuttanut noin miljoonan ihmisen kuoleman ja kodeistaan pakolaisiksi on joutunut lähtemään noin neljä miljoonaa ihmistä. Sodan aiheuttamat taloudelliset ja kulttuuriarvojen menetykset sekä ympäristötuhot ovat valtavat.

N. Reisch ja S. Kretzmann ovat tehneet tutkimuksen Irakin sodan vaikutuksista ilmastonmuutokseen. Maaliskuusta 2003 lokakuuhun 2007 sota on aiheuttanut vähintään 141 miljoonan tonnin hiilidioksidipäästöt.

Tähän mennessä sodan hiilidioksidipäästöt lienevät samansuuruiset kuin koko Suomen kolmen vuoden päästöt yhteensä. Sodan vuotuiset hiilidioksidipäästöt ovat suuremmat kuin päästöt 139 maassa.

Sotien hiilidioksidipäästöt eivät muodosta kovin suurta osaa kaikkien maiden päästöistä eivätkä ne anna aihetta tinkiä muista toimenpiteistä kasvihuonekaasujen vähentämiseksi. Sodilla on kuitenkin toinen tärkeä kytkentä ilmastonmuutokseen:

sotiin ja asevarusteluun käytetyillä varoilla saataisiin paljon aikaan – myös ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Asevarustelu ja ilmastonmuutos

Reisch ja Kretzmann osoittavat, että vuonna 2006 USA käytti enemmän rahaa Irakin sotaan kuin koko maailma sijoitti uusien energiamuotojen kaikkiin investointeihin.

Irakin sotaan välittömästi käytetyillä 600 miljardilla dollarilla (mikä on vain yksi viidesosa sodan kokonaiskustannuksista, kuten jäljempänä osoitetaan) olisi voitu rakentaa 9 000 tuulivoimapuistoa, joissa kussakin olisi 50 Megawatin kapasiteetti.

Tällä voitaisiin korvata hiilen polttoa määrällä, joka vastaa 1 000 miljoonan tonnin hiilidioksidipäästöjä vuodessa. Suomen hiilidioksidipäästöt ovat noin 60-70 miljoonaa tonnia vuodessa.

Afganistanin sotaan USA on tähän mennessä käyttänyt lähes 250 miljardia dollaria, joka on enemmän kuin Afganistanin kansantuote 20 vuodessa (11 miljardia dollaria vuonna 2007). Myös tämän sodan aiheuttamat kasvihuonekaasujen päästöt ovat mittavat.

Irakin sodan ilmastopäästöjen arvioista puuttuvat aseiden ja muiden sotatarvikkeiden valmistukseen käytetyt valtavat energiamäärät ja valmistuksen aiheuttamat kasvihuonekaasujen päästöt. Niistä onkin vaikea saada tutkimustietoa. Asevarusteluun käytetään mielettömät määrät luonnonvaroja ja tutkimustyötä sekä tietysti energiaa.

Arvostettu globaalien ympäristöongelmien tutkija Lester Brown on uusimmassa kirjassaan vertaillut asevarusteluun käytettyjen varojen suhdetta ympäristö- ja kehitysongelmien ratkaisemiseen tarvittaviin resursseihin. Brownin laskelmat tähtäävät siihen, että YK:n vuosituhattavoitteet saavutetaan vuoteen 2015 mennessä.

Maailman pahimpien ympäristöongelmien ja kehitysmaiden kipeimpien sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseen riittäisi yhteensä 190 miljardia dollaria vuodessa, mikä on vain vajaa kolmannes USA:n sotilasbudjetista tai yksi seitsemäsosa maapallon kaikkien maiden sotilasmenoista (1 464 miljardia dollaria vuonna 2008).

Metsittäminen, joka sekä vakiinnuttaisi ilmastoa että tyydyttäisi polttopuun tarpeen, maksaisi summan, jonka USA käyttää Irakin sodassa kahdessa kuukaudessa.

Irakin sodan rahoilla olisi torjuttu ilmaston lämpeneminen

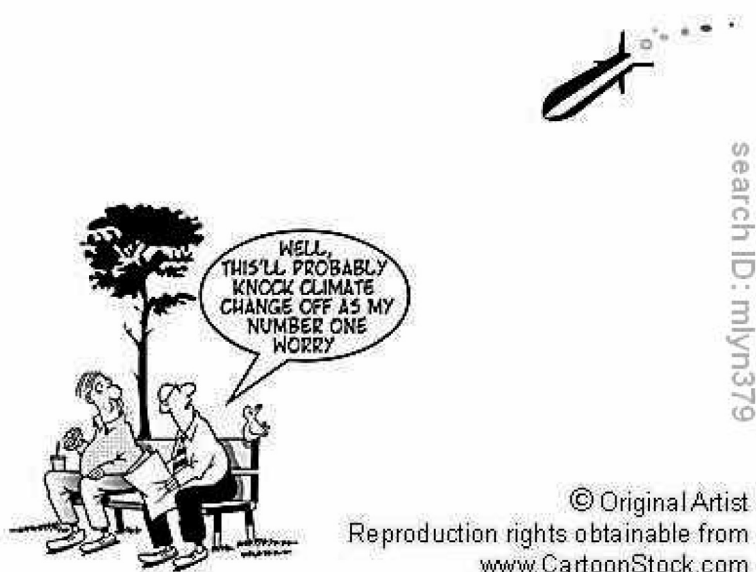
Kansainvälisen energiajärjestö (OECD/IEA) on lokakuussa 2009 arvioinut, että tarvitaan 10 500 miljardin dollarin investoinnit vuosina 2010-2030, jotta ilmaston vaarallinen lämpeneminen voitaisiin torjua. Samalla säästettäisiin 8 600 miljardia dollaria polttoainekustannuksissa.

Toisaalta Joseph Stiglitz ja Linda Bilmes ovat laskeneet, että Irakin sodan todelliset kustannukset ovat kohonneet 3 000 miljardiin dollariin. Stiglitz on taloustieteen Nobelpalkinnon saaja ja entinen Maailmanpankin pääekonomisti ja Bilmes on Harvardin yliopiston professori.

Irakin sodan varoilla olisi siten voitu torjua ilmaston vaarallinen lämpeneminen!

Sotien lopettaminen ja asevarustelun jyrkkä vähentäminen tulee nostaa voimakkaasti esille ilmaston lämpenemisen vastaisessa taistelussa!

Kirjoittaja on filosofian tohtori ja ekologisen ympäristönsuojelun dosentti

Rauha ja kehitysyhteistyö

Suurlähettiläs Kari Karanko puhui Rauhasta ja kehitysyhteistyöstä TEP:in Kulttuuri-illassa Hanasaassa 24.4.2010.

Tämä teema *-rauhasta-* on meille kaikille tärkeä asia. Ei ole rauhaa ilman kehitystä eikä kehitystä ilman rauhantilaa.

Kehitysyhteistyö on toinen teemani. Tässä on kyseessä hieman samansuuntainen kokonaisuus kuin nyt poliittisessa keskustelussa esilläoleva ***"Kokonaisvaltainen kriisinhallinta"***.

Kriisinhallinnan prosessi/konfliktisykli -teemaa voi lähestyä monella tavalla: yksityisten esimerkkien kautta, erilaisten julkisten toimijoiden tehtäviä kuvaten, yksittäisten maiden ja alueiden tapaushistorioita valaisemalla, kertaamalla omaa historiaamme siitä miten selvisimme sodasta ja millä tavalla jälleenrakennus sujui. Miten sodankäynyt sukupolvi palasi arkeen ja miten tuota arkeen palaamista edesautettiin.

Teemaa voidaan käsitellä myös prosessina eli konfliktisyklin avulla: kriisinhallinta (niin siviili- kuin sotilaallinen) toimii konfliktin, sodan tai aseellisen selkkauksen jälkeen - kun taasen kehitystyö puolestaan voi toimia sekä konfliktinehkäisynä että konfliktin jälkeen osana rauhanrakennusta.

Suomen hallitus on määritellyt kriisinhallintapolitiikkaansa sekä pyrkinyt sovittamaan yhteen turvallisuus-, kehityspoliittiset ja kauppapoliittiset linjauksensa kokonaisvaltaiseen suuntaan.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko 2004: "Suomi harjoittaa aktiivista ja kokonaisvaltaista konfliktinestoa ja kriisinhallintapolitiikkaa sekä edistää turvallisuuspolitiikan ja kehityspoliitiikan sekä kauppapolitiikan yhdensuuntaisia tavoitteita", s. 6.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko 2009: "Vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko on jatkoa aiemmin laadituille selonteille. Selonteossa arvioidaan Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa kokonaisvaltaisesti ja esitetään valtioneuvoston 2010-luvun loppupuolelle ulottuvat linjaukset", s.9.

"Euroopan unioni vastaa kokonaisvaltaisesti turvallisuuspoliittisiin haasteisiin käyttäen unionin välineistöä hyväksi mahdollisimman tehokkaasti", s.10.

Oman valtionhallintomme ongelma kriisinhallintakysymyksissä on hallinnon, budjetoinnin ja toimeenpanon jäykkyys: joustavaa resurssointia mm ***Hollannin vakauttamisrahaston*** tapaan ei synny, kun saman ministeriön eri osastot, tai eri ministeriöt, eivät luovu omissa budjettimomenteissaan olevista "omiksi rahoiksi mielletyistä" rahoistaan ja niitä koskevasta päätösvallasta.

Hollannin mallissa eri budjettikohdista koottiin sotilaallisen, siviilikriisinhallinnan ja kehitystyön varoja yhdeksi, aikaisempaa käytäntöä joustavammaksi rahastomalliksi nopeisiin, joustavasti päätettäviin ja myös laajempiin tarpeisiin.

Rauhansopimus, totuus ja sovinto

Työelämässäni kehitysyhteistyön saralla kävi vuosikymmenten aikana selväksi, ettei suotuisaa yhteiskunnallista kehitystä saada aikaan, jollei yhteistyömaissamme ja alueilla vallitse rauha. Rauha ei aina sekään riittänyt, koska uuden konfliktin ja jopa sodan siemen oli kätkeytyä sovittelemattomaan menneisyyteen.

Totuus- ja sovintokomiteoiden työ, eri maissa eri nimillä, kirjaimellisesti pyrkii kaivamaan esille ihmisten kokemukset sekä todellisten tapahtumien kuvaukset, jolle pohjalle on mahdollista rakentaa rauhaa sekä yhteisymmärrystä keskinäisen sovinnon päälle.

Pysyvä rauha ei seuraa rauhansopimusta. Rikkoutunut yhteiskunta edellyttää uudenlaista alkua. Kehitystä aikaisempaa parempaan ei tapahdu hetkessä. Kun televisiolamput sammuvat, jää usein ihmisten osaksi toimeentulo entistä heikommin eväin ja resurssien.

Myös toivontuojat ja mielivallan hillitsijät lähtevät. Entisten sotilaiden elämä ei ole tolallaan vielä silloin, kun aseet on luovutettu ja marssi kotikyliin alkaa.

Tyttöjen ja poikien paluuta siviiliin varjostaa koulujen keskeytyminen, tilapäiset työt, paluu ehkä vihamieliseen arkeen entisissä kotikyliissä, mahdollisesti vammautuminen, elinikäinen trauma.

Pakolaisuudesta palaavia odottaa niukka toimeentulo, kannustuksen puute ja vähäistenkin resurssien valuminen kodeista häätäjille - entisille sotilaille.

Entiset sotilaat – paluu siviiliin

Entisten sotilaiden kotiinpaluun keskeinen reunaehto on keskeytyneen koulutuksen jatkaminen ja ammatillinen koulutus. Koulunsa jättäneillä nuorilla tytöillä ja pojilla ei ole juuri mitään mahdollisuuksia kunnan toimeentuloon siviilissä. Kotikylien ynseä suhtautuminen vain pahentaa tilannetta ja kaupungit ovat jo nyt täynnä toivottomia ja toivonsa heittäneitä. Pysyvään invaliditeettiin ajautuneet ja vammaiset ovat heikoin ryhmä - heitä ei juuri kukaan auta.

Esimerkkejä:

Pian sodan jälkeen **Suomessa** perustettiin Valtion sisäoppilaitos Niinisaloon. Kouluneuvos L Arvi P Poijärvi oli voimakkaasti vaikuttamassa internaatin perustamiseen. Oppilaitokseen hyväksyttiin liki 1850 entistä sotilasta, jotka olivat jättäneet lukionsa kesken tai sodan aikana jatkaneet keskikoulu- ja lukio-opintojaan.

Sisäoppilaitos toimi vuosina 1945 – 1947. Opettajat (yhteensä 66, joista naisia kymmenen) haalittiin ympäri Suomea kokeneiden oppikoulunopettajien joukosta. Oli tunnettuja pedagogeja kuten, Kalle Väänänen, Anna-Liisa Heikinheimo, legendaarinen oululainen äidinkielenopettaja Anna Leinonen sekä Eino Arohonka (kirjailijana tutumpi Aaro Honka).

Internaatin rehtoreina toimivat Johannes Varsila ja hänen jälkeensä matematiikan opettaja Väinö Alava. Koulu oli jaettu muutamaan jaostoon ja yhden sellaisen rehtorina toimi isäni Jouko Karanko. Oppilaista voisi mainita ainakin kenraali Lauri Kohon, joka kohosi aikanaan tärkeään YKn rauhanrakennustehtävään.

Interpartojen tie siviiliin oli vaikea. Yhdessä oli mahdollista purkaa sodan traumaa, yhteinen ponnistelu kohden ylioppilastutkintoa ja opintoja oli kuitenkin tasoitettu. Internaatin opintotulokset olivat sodanjäl-

keisen lukiopiskelun keskivertoa parempia. Nollatoleranssi, poikkeusoloja ymmärtävä opettajakunta sekä yhteinen halu selviytyä tuki rankkaa opiskelua.

Kiina pienensi armeijaansa 80-luvun puolimaissa miljoonalla miehellä. Samaan aikaan ryhdyttiin rakentamaan erityistalousalueita. Ne olivat suljettuja jo rakennusaikana ja niihin palkattiin koulutuksen kautta ammattityöntekijöiksi lähes pelkästään ex-sotilaita normaalitasoa paremmalla palkalla. Tämä näytti onnistuvan. Sotilaat saivat työn kautta uuden ammatin ja palkan kautta starttirahan ennen paluutaan koti-seuduilleen. Paluusta tuli kunniallinen.

Huono esimerkki oli **Namibiasta**, jossa itsenäisyyden alkuvuosina leiritettiin sotilaita päivärahalla ja joutilaina. Ei uskallettu riisua aseista kokonaan, jos vaikka yhä tarvittaisiin. Ei liioin annettu eväitä siviilielämän alkuun. Oli pikku ihme, ettei näistä nuorista miehistä muodostunut rosvojoukkoja tai uusien kriisien alkajia. Maan yleinen vauraus ilmeisesti kuitenkin imi ja absorboi. Vielä kymmenen vuotta sitten entisten sotilaiden 6000 hengen ryhmä oli vailta työtä ja tulevaisuutta, vaillinaisesti koulutettuina, ehkä pelkästään kurssitettuina.

Uusin esimerkki on **Nepal**, jossa 35 000 entistä maolaissotilasta suljettiin tammi-kuussa 2007 leireille (21) YK:n valvontaan aseiden keräämisen jälkeen. Leirit tarjosivat telta-asumisen, ravinnon ja terveydenhuollon, mutta vieläkö ei ole pystytty järjestämään koulunsa jättäneille perus- ja ammatillista koulutusta. Kansainvälinen yhteisö ei pystynyt suostuttelemaan viranomaisia pikastarttiin tässä asiassa – olemme nyt kolmen vuoden jälkeen auttamattomasti jäljessä. YK:n valvontamandaattiin kuului aseiden kerääminen sisseiltä ja sotilailta sekä leirien valvonta. Rauhanturvaustien fokukseseen ei kuulunut koulutus.

Oppisimmeko hieman **rehellisyyttä** nykytoimintamme perustaksi. Meillä yritetään

nyt tehdä sotilaista, kriisinhallitsijoista tai rauhanturvaajista hyväksyttävämpiä pienillä apuprojekteilla. Pienet panokset ovat tärkeitä, mutta niistä ei ole pidemmän ajan avuksi. Kehitysyhteistyö rauhan rakentajana lähtee ex-sotilaiden kouluttamisesta ja työllistämisestä kunnan palkalla ja työssä tarvittavalla koulutuskomponentilla.

Tärkeintä on, etteivät nuoret miehet ja naiset tunne itseään petetyiksi, vaan heille tarjotaan mahdollisuus itsekunnioitukseen ilman autoritaarista pakkoa tai joukkovoiman tyhmistävää yhtenäisyyttä.

Maiden sisäiset selkkaukset

Näennäisesti rauhallistakin yhteiskuntaa saattaa kohdata sota, kapina, ryhmäkuntien välinen taistelu tai yksinkertaisesti taistelu hupenevista resursseista, maasta, laiduntamipaikoista tai kalastusalueista. Naapuriheimojen välille saattaa syttyä verikoston kierre, jonka juurtaminen edellyttää syvällistä historian tuntemusta ja perinteisen omistajuuden oivaltamista, loputtomia suostuttelevia keskusteluja ja demokraattisten prosessien ymmärtämisen opettelua ja opettamista. Keskushallinnolta edellytetään malttia, eri osapuolten lähtökohtien selvittämistä ja yhteensovittamista - todellista valtiomiesmäisyyttä. Kansallisvaltioiden suvereenisuus ja alueiden herruus saattaa olla hyvin heikoissa kantimissa. Pitkään itsenäisenä olleen valtion sisäinen rauhantila saattaa järkkyä surullisin ja pitkäaikaisin seurauksin.

Ulkopuolinen sovittelutyö ei yleensä onnistu, eikä sillä ole juuri merkitystä, jolleivät kriisin osapuolet itse halua tunnustaa toisiansa osapuoliksi, nähdä rauhan tekemisessä yhteiskuntansa tulevaisuuden mahdollisuuden ja jopa eheytyksen pidemmällä aikajaksolla. Ulkopuolisten panostukset rauhaan ja kehitykseen pitää nähdä poliittisena tukena rauhan sekä sovinnon tekemisen aikana ja konkreettisena, hyvin

koordinoituna apuna lyhyellä aikavälillä. Rauhansovitteluun keskittyvillä kansalaisjärjestöillä on tärkeä merkitys osapuolten saattamisessa yhteiseen pöytään. Tästä on mainioita esimerkkejä mm. Mosambikin osalta kun katolinen Edigio-järjestö tuki 1990-luvun alussa Renamon neuvottelijoiden kouluttamista Roomassa.

Meiltäkin on hyviä esimerkkejä. CMI kokosi nepalilaisia kansalaisjärjestöjä keväällä 2006 tänne Suomeen. Pyrkimys rauhaan oli pitkälti poliittinen prosessi Nepalissa, mutta kansalaistoimijoilla on myös suuri rooli. Kirkon ulkomaanavun työ Somaliassa uskontojen välisessä rauhandialogissa on mainio esimerkki siitä, kuinka eri klaanien vanhimmat voivat kohdata toisensa ja kuinka pelkoja voidaan hälventää.

Demokratia, hyvä hallinto, lainkäytön valvonta, oikeusvaltio

Ehkä on paikallaan sanoa muutamana sana demokratiasta, hyvästä hallinnosta, lainkäytön valvonnasta, valtiollisten instituutioiden (parlamentti, hallitus, presidentti ja oikeuslaitos) välisistä suhteista ja kaikkiin demokratioihin kuuluvista vaaleista – vaalilainsäädännöstä ja tavasta käydä vaalikampanjoita, toteuttaa vaaleja poliittisena ja hallinnollisena toimenpiteenä. Yhteisellä nimellä tässä on kyse oikeusvaltion kehittämisestä tilanteessa, jossa valtiorakenteet ovat murtuneet tai merkittävästi heikentyneet.

Ennen joulua Namibiassa pidetyt parlamenttivaalit ovat takanapäin ja korkein oikeus käsittelee vaaleista tehtyjä valituksia. Vaalikampanjoille Namibiassa oli hyvin tyypillistä kova, jopa vihamielinen kampanjointi. Vihakampanjointi (hate language) lienee tyypillistä. Ongelma on siinä, että vihasta on vain pieni hyppäys vihanpurkauksiin ja tekoihin. Namibiassa valistuneella johdolla on tärkeä tehtävä edessään. Demokratia vaatii jatkuvaa koulutusta ja

valistusta.

Etiopian presidentin ja parlamentin vaalit lähestyvät. Puolueiden välinen luottamuspula ja vihakampanjointi on käynnissä. Kukaan ei tunnu löytävän keinoa ei-toivottujen vaalikampanjointien hillitsemiseen. Kansainvälisen yhteisön viestikin on koulumestarimaista, kun lähtökohtana on se, että etiopialaisten on hoidettava asioita samalla tavalla kuin me Euroopassa olemme tottuneet asioita hoitamaan, vaikka edellytyksiä eikä myöskään traditioita tällaiseen ei ole. Piilotetut uhkailut vaalimellakoista ovat arkipäivää. Edellisissä vaaleissa parisataa ihmistä ammuttiin kaduilla, 15 000 ihmistä vangittiin lyhyeksi aikaa. Demokraattisiin prosesseihin harjoittaminen alkaa jo kouluista. Vie aikaa ennen kuin vaalit ovat osa normaalia demokraattista prosessia. Ulkopuolinen vaalivalvonta suostuttaa vaalijärjestelmien avoimuuteen ja rehellisyyteen. Vaalivalvonta estää jossain määrin kampanjoiden ja äänestystoimitusten aikana väärinkäytöksiä.

Kokonaisvaltainen kriisinhallinta

Suomessa on alkanut keskustelu ”kokonaisvaltaisesta kriisinhallinnasta”. Tuo määre pitää sisällään analyysin kriisiytyneistä yhteiskunnista, rauhanponnisteluista, sotilaallisesta ja siviilikriisinhallinnasta, kehitysavusta ja siirtymisestä sodasta jälleenrakentamiseen sekä tasapainoiseen yhteiskunnalliseen kehitykseen. Suomalaisessa keskustelussa taustalla on tietenkin kiista rajoitetuista määrärahoista sotilaalliseen rauhanrakennukseen ja siviilikriisinhallintaan. Viimemainittua on rakennettu ikään kuin kehitysyhteistyötä ei olisi tehty viimeisten 40 vuoden aikana lainkaan. Ikään kuin siitä ei olisi mitään opittu tai se ei kelpaisi esimerkiksi pitkävaikutteisesta läsnäolosta.

Rauhanrakentamisen ja sovittelun resurssit Suomessa ovat varsin kapeat. Tuntuu siltä, ettei presidentti Martti Ahtisaaren rinnalle ole saatu kuin kansanedustaja Pekka Haavisto ja hänkin hyvin rajoitetulla mandaatilla. En tässä kuitenkaan unohda Elisabeth Rehnin ja muutaman muun merkittävää panostusta.

Resurssimme ja painopisteemme on siirtynyt EU:n piirissä tapahtuvaan valmisteluun ja keskusteluun. YK:n rooli suomalaisten osallistumisessa kriisinhallintaan ja rauhantekoon on marginalisoitunut. Pakolliset panostukset YK:n rauhantyyöhön on annettu, mutta aikaisempi roolimme ”YK:n rauhanturvaamisen suurvaltana” on mennyt. Oliko sitä oikeastaan aikaisemminkaan.

Pidän hyvänä sitä, että Suomessa on eri yliopistoissa herätty kehittämään kv. sovitelukapasiteettia.

Konkreettisista toimista

Entä sitten kentän tasolla? Ihan konkreettisesti. Jotain siitä on sanottavissa aivan tämän päivän kokemusten tasolla. Kansalaisjärjestöjen humanitaarinen työ on ollut arvokasta, ollaan oltu mukana. Jopa suomalainen tiedotus on virkeällä tavalla huomannut tämän. Viimekädessä maksajallekin on tullut palautetta ihan paikan päältä Kongon Ghomasta ja Haitista sekä Etelä-Sudanin Jubasta ja Darfurista.

Tärkeää tässä on tietenkin se, kuinka kauan jaksamme olla tukemassa heikostikin etenevää prosessia ja kuinka kauan ja kuinka joustavasti julkista tukea saadaan kansalaisyhteisön omien keräysten tueksi. Myös avunantajien keskinäinen koordinaatio on tarpeen, jopa työnjako.

Lopuksi on syytä todeta, että kansainvälisen yhteisön tulee kehittyä ***olemaan parempi hyvälle ja kovempi pahoille*** - mutta se edellyttää, että tunnistetaan näiden ero. Kun ei tunnisteta, kuten usein on asian laita, niin

toimet kohdistuvat usein väärin kohteisiin ja taas köyhät kärsivät. Usein käy niin, että dialogi käydään sodan eliitin, politiikan eliitin, bisneksen eliitin ja rikollisuuden eliitin kanssa, joka maata pyörittää ja liittyy verkossa toisiinsa. Tällöin kehitys- ja kriisinhallinnan toimet, diskurssi, rahoitus ym. kulkee heidän kauttaan ja taas sivusta seuraava, hiljainen kansa jätetään syrjään, jälkeen ja ulos.

Kari Karanko on työskennellyt ulkoasiainministeriön palveluksessa mm. suurlähettiläänä Afrikassa sekä yksikönpäällikkönä Suomessa. Hänet tunnetaan taitavana kestäväen kehityksen ja vastuullisen ympäristöpolitiikan edistäjänä, rauhanvälittäjänä (esim. Nepal) sekä kulttuurivaikuttajana.

Esityksen jälkeen syntyi vilkas keskustelu, jossa pohdittiin kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksia sovittelutyössä, kulttuurisia eroja ja vahvuuksia, teknologian merkitystä rauhanrakennuksessa ja kehitystyössä. Nostettiin TEPin Somalia-hankkeen pohjalta esille kysymys Suomen somali-diasporan mukanaolosta TEPin hankkeiden kehittämisessä Somaliassa. Pohdittiin myös maahanmuuton ongelmia ja kotouttamisen mahdollisuuksia kansalaisjärjestötoiminnan aktiviteettien kautta. TEPin kannalta olisi tavattomasti hyötyä siitä, että myös yhteistyökumppanit aikaisempaa laajemmin voisivat käydä Suomessa, jolloin olisi mahdollisuus yhdessä pohtia yhteistyön periaatteita ja toteutusta.

Kehityksmaalaisten selviytymiskyvystä on paljon opittavaa, missä traditionaalinen tietämys, sen kuunteleminen ja ymmärtäminen on ratkaisevaa. Alustajan mielestä suora vuorovaikutus on tärkeää etätoiminnan sijasta eikä toisten kautta. Kuultiin reipasta kritiikkiä Suomen hallintobyrokratiasta ja saatiin erinomaisia neuvoja suhtautumisesta Somaliaan ja hankkeisiin yleensä. (*Toimitus*)

Parempaan ympäristön puolesta Etelässä Siemenpuu-säätiön 10 toimintavuotta

”Naiset ovat olleet hyvin kiinnostuneita puuta säästävistä liesistä. Alussa he eivät ymmärtäneet, he halusivat, että liedet valmistetaan teollisesti, mutta sitten näimme, että on parempi valmistaa ja huolehtia niistä paikallisesti. Nähtyään tämän naiset todella kiinnostuivat ja alkoivat valmistaa liesiä. Nykyään on naisia, joilla on jopa kaksi tai viisi liettä, jopa naisia, jotka käyttävät liesiä elinkeinojensa harjoittamiseen.”

Kuvassa Finkolo-Ganadougoun kunnan naiset ihastelevat itse tekemäänsä energiansäästöliettä. Kuva: Kaarina Toivonen.

Näin kertoi etelämaalilaisen Finkolo-Ganadougoun kunnanjohtaja Kalidou Togola Siemenpuu-säätiön tukemasta energiansäästöliesi-hankkeesta vuonna 2009. Hanke toteutettiin vuonna 2007-2008.

Siemenpuu-säätiön perustivat 15 ympäristö- ja kehitysmallajärjestöä vuonna 1998. Samaan aikaan perustettiin kaksi muuta erityissäätiötä, ihmisoikeussäätiö KIOS ja vammaissäätiö Abilis. Säätiöt saavat varansa ulkoasianministeriön kehitysyhteistyövaroista, jotka ne jakavat suoraan kehitysmaiden omille järjestöille.

Ympäristösäätiö Siemenpuu aloitti rahoitustoiminnan vuonna 2002, ja vuoden 2009 loppuun mennessä säätiö on rahoittanut 325 hanketta noin 30 maassa keskimäärin 20 000 euron tuella per hanke.

Vuonna 2006 säätiö päätti keskittää tuen muutamalle yhteistyöohjelmalle, ja tällä hetkellä on käynnissä seitsemän yhteistyöohjelmaa viidessä maassa tai alueella: Indonesia, Intia (3 ohjelmaa), Latinalainen Amerikka, Mali ja Mekongin alue.

Säätiö tukee yhteistyöohjelmia noin 100 000 eurolla vuodessa. Siemenpuu-säätiön vuoden 2010 budjetti on 1,456

miljoonaa euroa, josta 65 % menee hankkeisiin, 35 % hankehallintoon, seurantaan ja tiedotukseen. Säätiön hankepäätökset tekee hallitus, ja niitä valmistelevat sekä hankkeita seuraavat eri yhteistyöohjelmien vapaaehtoiset maaryhmät.

Hallituksessa ja ryhmissä on sekä säätiön perustajajärjestöjen aktivisteja että ulkopuolisia asiantuntijoita. Säätiön toimistossa on kuusi työntekijää: toiminnanjohtaja (Hanna Matinpuro), taloussuunnittelija (Maija Lindroos) ja kolme hankekoordinaattoria (Kari Bottas (Intia), Kirsi Chavda (Latinalainen Amerikka ja Itä-Afrikka), Anu Lounela (Indonesia ja Intia/SADED) ja Tove Selin (Mali ja Mekongin alue).)

Malissa tuetaan ympäristömuutosliikettä

Malissa Siemenpuu tekee yhteistyötä Mali Folkecenter-Nyetaan kanssa, joka on myös suomalaisen ympäristöjärjestö Dodon kumppani. Malin yhteistyöohjelma on toiminut vuodesta 2006.

Tuemme MFC-Nyetaan Sigida Nyetaa-ohjelmaa, jossa voimallistetaan eteläisen Sikasson läänin uutta ympäristöliikettä,

Thaimaan Pak Munin padosta kärsineet ihmiset osoittavat mieltään patoja vastaan (No Dams) Mekong mainstream dams -seminaarissa marraskuussa 2008. Kuva: Tove Selin.

joka pyrkii tekemään paikallista ja valtakunnallista vaikuttamistyötä ympäristön suojelemiseksi.

Ohjelman komponentit ovat Sigida Nyetaa -komiteoiden perustaminen ja koulutus, paikallisjärjestöjen pienhankkeiden tukeminen ja kansallisen ympäristöfoorumin (Forum Environnemental National) järjestäminen Bamakossa vuosittain. Sikassossa on Sigida Nyetaa -tiimi, jossa työskentelevät kenttäkoordinaattori Siriki Demele ja hankeassistentti Issa Diarra.

Sikasson lääni on Malin metsäisin alue, sillä maasta on kaksi kolmannesta Saharan autiomaata. Metsiä uhkaavat kuitenkin sekä paikalliset että kansainväliset ympäristöpaineet (mm. geenimuunnellut ja kemialliset puuvillaviljelmät, kullankaivuu). Uudelle voimakkaalle paikalliselle ympäristöliikkeelle on siis tilausta.

Paikallisten järjestöjen pienhankkeet vuonna 2007 käsittelivät lähinnä erilaisten hyötypuiden (hedelmäpuut, jatropa) istuttamista. Vuonna 2008 keskityttiin metsien suojelemiseen ja paikallisten arvopuiden

arvostuksen nostamiseen sekä kestävästi mehiläishoidon edistämiseen. Vuoden 2009 pienhankkeet koskivat pääosin ympäristöalan vaikuttamistyötä ja luomumaatalouden edistämistä. Pienhankkeiden idea on lisätä paikallisten ihmisten ympäristötietoisuutta ja tukea kestävästi elinkeinotoimintaa.

Lisätietoa Malista ja Mali-ohjelmasta saa netistä:

<http://www.siemenuu.org/suomeksi/mali-ohjelma>

Mekongilla ajetaan energiapolitiittista suunnanmuutosta

Mekongin alue Kaakkois-Aasiassa on tunnettu mahtavasta Mekong-joestaan, joka halkoo kuutta erilaista maata, joita joki yhdistää. Nyt kuitenkin Mekongin alajuoksun pääuomaan ollaan rakentamassa ensimmäisiä suurpatoja, jotka toteutuessaan tuhoaisivat miljoonien ihmisten elinkeinot ja ruokaturvan.

Alueelle ollaan myös rakentamassa uusia hiilivoimaloita ja ydinvoimaa. Niinpä vuon-

Mee Net Training 7 - MEE Netin energiakoulutustilaisuuden osanottajat toukokuussa 2009. Kuva: Prachakporn Sophon.

na 2007 perustettiin uusi Mekongin alueen energia- ja ekologiaverkosto, Mekong Energy and Ecology Network MEE Net ajamaan kestävä ja hajautettua energiapolitiikkaa ja siirtämään kansalaisjärjestöjen toiminta alajuoksulta, patojen ja muiden vahingollisten voimaloiden vastustamisesta, yläjuoksulle, energiapoliittisen päätöksentekoon, ettei suurpatoja tai hiili- tai ydinvoimaa suunniteltaisi lainkaan.

Siemenpuu-säätiö aloitti Mekongin yhteistyöohjelman MEE Netin kanssa vuonna 2009. MEE Netissä on 16 jäsenjärjestöä kuudesta maasta: Kiina, Burma, Thaimaa, Laos, Kambodža ja Vietnam.

Sen toimisto sijaitsee Thaimaassa Bangkokissa Foundation for Ecological Recovery -järjestön suojissa. Koordinaatiotiimin johtaja on Witoon Permpongsacharoen, tiedotuskoordinaattori Apinya Mattadet, koulutuskoordinattori Prachakpron So-

phon ja tutkimuskoordinaattori Mai Lan Ha. Koordinaatiotiimiä ohjaa kuuden maan edustajista koottu ohjausryhmä.

MEE Net kasvattaa jäsenjärjestöjensä kapasiteettia energiapoliittisessa vaikuttamistyössä ja osaamista uusituvan energian vaihtoehtoista sekä energiansäästöä ja energiatehokkuudesta. Tätä varten toukokuussa 2010 järjestetään toinen energiapoliittinen koulutustyöpaja Thaimaassa.

Lisäksi tuetaan kumppanijärjestöjen maatutkimuksia, jossa he selvittävät oman maansa energiapolitiikkaa ja laativat vaihtoehtoisen energiasuunnitelman (Power Development Plan PDP).

Vuonna 2010 tällaiset tutkimukset tehdään Kiinassa ja Vietnamissa. Elokuussa 2010 pidetään toinen kumppanikokous Hanoissa Vietnamissa, jossa suunnitellaan tarkemmin vuoden 2011 toimintaa. MEE Netin nettisivut osoitteessa www.meenet.org avautuvat lähiaikoina.

Lisätietoja Mekongin alueesta ja Mekong-ohjelmasta:

<http://www.siemenuu.org/suomeksi/mekong/>

Kirjoittaja on Siemenpuu-säätiön hankekoordinaattori vastuualueenaan Mali ja Mekongin alue.

Yhteystiedot [tove.selin\(at\)siemenuu.org](mailto:tove.selin(at)siemenuu.org) puh: 09-2722 336.

Tulossa: Seminaari pakkosiirroista

Miljoonat ihmiset kehitysmaissa joutuvat luopumaan kulttuuristaan, elämäntavastaan ja kodistaan erilaisten infrastruktuuri- ja kehityshankkeiden sekä ympäristöongelmien vuoksi. Ympäristöongelmista erityisesti ilmastonmuutos pakottaa ihmiset jättämään asuinympäristönsä tulvien ja kuivuuskausien lisääntyessä.

Siemenpuu-säätiö järjestää seminaarin: **”Ympäristöongelmista ja kehityksestä johtuvat pakkosiirrot” 10-11.6.2010 Helsingissä** (Balderin Sali, Aleksanterink. 12). Seminaari on ilmainen ja avoin kaikille. Seminaarikieli on englanti.

Ekoenergiaa Pohjois-Namibiaan

Ulkoministeriön tukema kolmivuotinen hanke aloitettiin vuonna 2007 yhdessä Green Namibia Eco Centren kanssa. Tavoitteena oli rakentaa pienimuotoisia uusiutuvan energian sovelluksia esittely- ja koekäyttöön sekä kehittää savitalo- ja kattotiilituotantoa.

Uusiutuvan energian lähteitä olivat suunnitelman mukaan tuuli, aurinko ja biokaasu. Tuulen hyväksikäytön osuus alkuperäisissä energiasuunnitelmissa oli suurin.

Tuuli

Jokin asia sai hankevastaavan viemään paikalle tuulimittarin, joka rekisteröi tuulen nopeuden ja suunnan keskiarvot tunnin välein. Ensimmäisenä vuonna sadetta enteilevät puuskat nostivat sen verran tuulta, että sillä olisi voinut polttaa lamppua muutamana tunnin. Koko muun ajan nopeudet jäivät alle 3 m/s. Öisin mittari näytti usein nolaa. Läheisen Ondangwan lentokentän ilmoittamat lukemat tukivat omiamme.

Tulosten perusteella tuulivoimasta luovuttiin. Maisemaa komistava paikallaan jököttävä tuulimylly olisi huonoa mainosta energiahankkeelle. Namibian rannikoilla ja vuoristossa tuulienergia on paikallaan. Asumattomalle rannikolle on ollut suunnitteilla mittavia tuulipuistoja, mutta ne ovat kariutuneet erinäisistä syistä.

Vuoristossa, esimerkiksi Windhoekin liepeillä Katuturaassa sijaitsevassa Namibian kirkon toimintakeskuksessa tuulee aina. Paikkoja tuulienergialle on, mutta Pohjois-Namibian ylängöllä se ei toimi.

Aurinko

Namibian markkinoilla on useita pelkästään aurinkoenergiaan erikoistuneita yrityksiä. On kiinnostavaa, että niillä on suorat yh-

teydet saksalaisiin alan yrityksiin.

Yhteydenpitoa ja kauppasuhteita Saksaan helpottaa varmasti se, että yrittäjät kuuluvat enimmäkseen Namibian saksankieliseen vähemmistöön. Laatu on hyvää. Kiinalaisten yritysten maahantuonti on lisännyt hintakilpailua ja pudotuspeli on hyvässä vauhdissa.

Hankkeemme ei osallistu kilpailuun, vaan tukee sitä ja kasvattaa ja valistaa niille potentiaalista asiakaskuntaa ajatuksella, että jokainen aurinkoenergiainstallaatio levittää tietoa aurinkoenergian mahdollisuuksista.

Aurinkokeittimet

Aurinkoa sen sijaan on tuhlattavaksi asti. Aurinkokeittimet ovat olleet päivittäin ahkerassa käytössä. Aamulla valmistettiin leipätaikina ja se nostettiin leipävuokiin nousemaan.

Laatikkomalliset keittimet, tai oikeastaan uunit, nostettiin aurinkoon lämpiämään ja kuumaan laatikkoon ladottiin vuoat. Lounasaikaan tarjolla oli vastaleivottua leipää työväen lounaaksi ja myytäväksi.

Green Namibian aitanaapurina on Valombola Vocational Training Centre, jossa toimii saksalaisten rahoittama aurinkokeitinprojekti. Tuimme sen toimintaa hankkimalla asiakkaita.

Projekti valmistaa kolmen kokoisia laatikkokeittämiä: chicken size, goat size ja todella suuri cow size, jolla pyörittäisi pizzeriaa. Greenillä on kaksi pienempää mallia.

Aurinkokeräimet

Green Namibian päärakennuksen katolla on seissyt vanha tynnyrimallinen aurinkokeräin eli vedenlämmitin. Sen rakenteet ovat osin rapistuneet, mutta se toimii. Vielä aamulla saa lämpimän suihkun.

Uusi teknologia on tuonut markkinoille edullisia tyhjiöputkikeräimiä. Niitä hankittiin jokaiseen taloon. Jostain syystä uusien talojen rakentajat suosivat sähkökäyttöisiä vesivaraajia. Ne ovat hankintahinnaltaan halvempia, mutta sähkön hinta nousee kovaa vauhtia.

Riittävä tiedottaminen laskelmineen kasvattavat varmasti kysyntää. Myös sähkövastuksella varustettuja aurinkokeräimiä on saatavilla pilvisen sadekauden varalle.

Varattomille kyläläisille kaikki nämä ovat kuitenkin liian kalliita. Vanha tynnyriviritys olisi edullisempi vaihtoehto, mutta jos ei

kokonaan aurinkosähköllä toimivan tutkimuskeskuksen Namibin autiomaassa.

Aurinkopaneelimarkkinat ovat olemassa, mutta hinta on vielä kova tavalliselle ihmiselle. Valistustyötä tarvitaan halvempia ja kestävämpiä paneeleja odotellessa.

Paneeleilla on kysyntää, koska niitä kaotaa öisin monista taloista, vesipumpusta, kännykkätukiasemista jne, mikä myös hillitsee ostoaikeita. Se on hillinnyt myös Green Namibia Eco Centren investointihalukkuutta, vaikka ideoita riittää.

Tontilla on varauduttu kaksinkertaiseen sähköverkkoon ja vartiointia on tehostettu. Siellä on vartiointiliike ja Markon isot koirat.

Biokaasu

Namibiassa on toteutettu useita nepalilaistyyppisiä biokaasulaitoshankkeita. Itse näin toimivan version vieraillessani Hentie's

ole rahaa, sitä ei riitä halpaankaan. Kylissä ei ole vesijohtoa, joten vedenlämmittimeen vesi on tuotava kaukaa käsipelillä. Ehkä se lämpenee jo matkalla.

Aurinkosähkö

Namibiassa on paljon suuriakin aurinkosähkösovelluksia. Itse näin Gobabebin

Bayn kunnallisella low cost -alueella, jossa kutakin neljän savitalon ryhmää palvelee yksi biokaasureaktori. Säiliöön johdetaan käymäläjäte suoraan asunnoista ja muu raaka-aine erillisistä syöttöaukoista. Mallia on toteutettu myös muualla Namibiassa.

Sen soveltuvuutta tulva-alttiille alueelle kuitenkin epäillään, koska Ongwedivassa sellainen oli rakennettuna, mutta se ei

kestänyt. Asiaa ei kuitenkaan ole unohdettu ja pienet tynnyrimalliset biokaasulaitokset ovat jatkossakin asialistalla.

Savitalot

Hankkeen työllistävin komponentti oli kolmen paritalon rakentaminen paikalla tehdyistä saviblokeista. Savi tuotiin tontille ja siihen sekoitettiin hiekkaa ja sideaineita, jonka jälkeen se poljettiin altaassa tiiviiksi massaksi. Massa lapioitiin muotteihin, joissa se tiivistyi lisää. Blokit siirrettiin muoteista kuivumaan auringossa. Kuivat blokit muurattiin taloiksi. Teiden varsilla näkee siellä täällä kilpailevia saviblokin tekijöitä, joiden tuotteissa on mukana enemmän tai vähemmän sementtiä. Ongwedivan rakennusvalvontavirasto ei kuitenkaan hyväksy saviblokkeja uusille asuntoalueille. Ainoastaan sementtiblokit kelpaavat.

Savirakentaminen rajataan kaupungin ulkopuolelle. GNEC kuitenkin sai rakentaa talonsa, joista ei ulospäin näe, että ne olisivat savesta tehtyjä. Rakentaminen edellyttää vakaita sääoloja ja vesisade on pahin mahdollinen ilmiö blokinteon ja rakentamisen aikana, mutta sitäkin sattui.

Ilmastonmuutos koettelee. Yksi talollinen valmiita blokkeja suli puuroksi, kun vuodenaikaan kuulumaton rankkasade yllätti. Myös valmiit talot ovat herkkiä runsaalle viistosti satavalle vedelle. Kokemusten perusteella päätyseiniä on vahvistettu.

Talojen katot tehtiin paikalla valmistetuista kattotiilistä. Myös niistä opittiin. Sekoitus imee vettä hieman enemmän kuin sementtitiili, joten kattorakenteiden on oltava riittävän vahvat. Uusissakin taloissa yleisin katemateriaali on pelti. Tiili on lämpöominauksiltaan kuitenkin ylivoimainen: kuumana päivänä sisällä on viileää.

Kompostoivat kuivakäymälät

Talot varustettiin kompostoivilla kuivakäymälöillä, jotka opittiin tekemään toimiviksi

kantapään kautta. Rankkasateiden nostama tulvavesi pakotti nostamaan säiliöt maan pinnan tasalle jolloin vastaavasti ”käyttöliittymää” oli korotettava ja tuuletusputkiin tarvittiin tuulettimet, koska vapaakiertoisen ilmanvaihto ei kaikilla keleillä toimi.

Kiitokset

Hankkeen paikallinen vetäjä Veijo Koskenkangas ja Suomesta osaksi aikaa palkattu Marko Salminen ovat tehneet mittavan työn hankkeen parissa. He ovat suunnitelleet ja valvoneet kunkin työvaiheen alusta loppuun ja korjanneet rikkoutuneita työkaluja, autoja ja taloja. Veijo ja Marko kouluttivat koko joukon rakentajia, jotka perehtyivät kaikkiin työvaiheisiin blokinpolkemisesta sisustukseen. Ilman heidän monipuolista osaamistaan hanke ei ehkä olisi ollut mahdollinen.

Kiitokset myös kaikille tukimaksajille, joiden ansiosta saimme kokoon hanketuen vaatiman omarahoitusosuuden. Vaikka virallinen hanke on päättynyt, yhteistyömme Green Namibian kanssa jatkuu. Tukimaksut tulevat jatkossakin todelliseen tarpeeseen.

Jatkosuunnitelmat

Nyt on saatu aikaan puitteet, joissa Green Namibia Eco Centre voi tehdä valistus-, koulutus ja esittelytyötä. Puitteissa on vielä parantamisen varaa. Vanha päärakennus vaatii peruskorjausta ja laajennusta. Ulkoalueet ovat pehmeää, upottavaa hiekkaa, johon vierailijoiden (ja myös omat) autot juuttuvat.

Taimitarha, joka on yksi keskeinen osa keskuksen toimintaa, vaatii kohennusta. Vanhat aurinkoverhot ovat jo aika repaleisia. Yhtä ja toista tekemistä olisi.

Green Namibia Eco Centre -yhdistyksen tärkein tehtävä on käynnistää uusiutuvan energian ja luonnonmukaisen rakentamisen koulutus ja tiedotus ja siihen tarvitaan yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa.

Aurinkosähkövaloa Beninin viidakkokyliin

Kehitysyhteistyöhankkeemme pyrkii tarjoamaan kylien naisille turvallista ja terveellistä valoa kerosiinikynttilöiden sijasta. Tällä hankkeella autamme naisia ja ympäristöä, tarjoamme valoa työskennellä ja valmistaa ruokaa, sekä hyödynnämme alueen uusiutuvaa energiaa.

Teemme yhteistyötä alueen suurimman naisjärjestön Nonvikpokpon kanssa. Paikallisjärjestön kautta jaamme tietoa aurinkosähköstä alueen asukkaille ja tarjoamme koulutusta aurinkosähkön käyttöön.

Naiset tarvitsevat valoa työskennellessään iltaisin kun aurinko laskee ja viilenee. Ainoa valonlähde tähän mennessä ovat olleet kerosiinikynttilät. Kerosiinikynttilät ovat kalliita. Yksi kynttilä valaisee vain n. 10 tuntia. Kynttilän valo on tehoton ja lisäksi savu on myrkyllistä hengittää. Kynttilöitä käytetään myös sisätiloissa, jolloin savu leviää koko majaan ja sen hengittämistä ei voi välttyä. Osa aurinkosähköjärjestelmistämme asennettiin kylien terveyskeskuksiin ja kouluihin.

Hanketta on valmisteltu vuodesta 2006. Valmistelu alkoi kentällä, kontaktit paikallisiin herättivät yhteisiä ajatuksia, joista syntyi tämän hankkeen idea. Usein tällaiset hankkeet syntyvät, kun itsellä herää halu auttaa ja tapaa matkoillaan oikeita ihmisiä, joilla on hyviä ajatuksia.

Ensimmäisen matkan jälkeen kiinnostus heräsi ja syntyi halu perehtyä Länsi-Afrikan kulttuuriin ja elämään perusteellisemmin. Seuraavaksi tein alueelta valokuvaprojektin, joka kertoi työläisnaisten elämästä Beninissä, kokosin heille vastaparit samoista ammanteista Suomessa. Tämä naisten pro-

jekti oli minulle opettavainen ja koskettava kokemus, pääsin lähelle naisten arkea, iloja ja suruja. Jatkoin matkailen alueella, jotta saisin laajemman käsityksen alueen kulttuureista ja elämästä. Tähän mennessä olen kiertänyt kuudessa Länsi-Afrikan maassa.

Aloimme tehdä pieniä omaehtoisia avustushankkeita erään paikallisen ystäväni kanssa, halusimme testata ovatko käsityksemme yhteiset siitä, minkälaista apua kohdemaassa ja alueella tarvitaan. Vein yhden testiyksikön aurinkosähköjärjestelmää Beniniin ja asensin sen itse, suomalaisen tuttavani ansiokkaalla avustuksella, erääseen viidakkokylään.

Paikallisten ystäväni kanssa olemme toteuttaneet koemielessä myös mm. ekohuuseja alueen kalastajille, jotka käyttävät merenrantaa vessanaan. Yksi koevessa on paikallisessa koulussa ja yksi kylän baarissa.

Käynnistimme erään kylän naisten kanssa ekokoruprojektin etsiessämme naisille uusia työllistymiskeinoja. Lahjoitin naisille työkaluiksi koruporat. Naiset ovat ottaneet projektin omakseen ja jatkaneet työskentelyä keskenään.

Usein iso puro synnyttää paljon pieniä puroja, suuren kehitysyhteistyöhankkeen oheen syntyy luonnostaan paljon pieniä hyviä projekteja.

Kyläkokous Tokpa-Aizossa Aurinkosähköhankkeen asennusten käynnistämiseksi

Kyliä naiset ottivat aurinkosähkövalohankkeen omakseen ja osallistuivat runsas-

lukuisesti asennus- ja käyttökoulutuksiin, josta olimme erityisen ilahtuneita.

Beniniläiset osaavat arvostaa ekotekniikan vaihtoehtoja, niistä ei vain ole ollut saatavilla riittävästi tietoa. Valaistus on nyt käytössä, jatkamme hankkeen seuranta ja tukemista myös hankkeen siirryttyä paikallisjärjestölle. Seuraavaksi aiomme kartoittaa kylien terveyskeskusten mahdollisia lisätarpeita ja kylän ensimmäisen leipomon varasähkön syöttöä aurinkosähköllä.

Lahjoitukset hankkeellemme tukitilille:
Tekniikka Elämää Palvemaan ry / SAMPO
800014-70889099

Benin - Tasavalta vuodesta 1960

Asukasluku n. 8,5 miljoonaa, väestöennuste 2015 11,3 miljoonaa.

Pääkaupunki Porto Novo, liike-elämän keskus Cotonou.

Virallinen kieli ranska, muita käytettyjä kieliä n. 60, tyypillisimmät yoruba, fon, mina.

Asukkaista alkuperäisväestöä n.95,5% ja lukutaitoisia 34,7 %

Kristittyjä n. 43%, muslimeja n. 25%, pääosa väestöstä harjoittaa Voodoo -kulttia (myös kristinuskon rinnalla).

Elinajanodote 53,5 vuotta. Yleisin kuolinsyy malaria.

Elinkeinot: palvelut 53%, maatalous 33%, teollisuus 14%.

Luonnonolosuhteet: pohjoisessa monsuunialuetta, etelässä meren rannalla trooppista sademetsää. Alavaa maata, korkein kohta Mont Tanekas 641 m. Omavaraismaatalous, puuvillan tuotanto ja paikallinen kaupankäynti ovat beniniläisten toimeentulon perusta. Kaakaon, palmuöljyn ja puuvillan tuotantoa. Ei merkittäviä luonnonrikkauksia, vähän öljyä etelässä.

Nigerian kauppasaarto vaikeuttaa maan ulkomaankauppaa rajoittaen tavarantoimintaa maahan. Tämä on lisännyt rikollisuutta raja-alueilla, erityisesti salakuljetus on lisääntynyt.

Sähköverkko ei kata koko maata ja on hyvin epävaka. Juomavesi puuttuu 35%;lta asukkaista.

Zahra Abdulla ei hellitä

*Kaikkihan Zahran tuntevat!
Mutta tuskin tietävät, millaisten
vaiheiden ja ponnistusten kautta hän
on ehtinyt jo osallistua niin moneen
Suomea sekä Somaliata koskevaan
hankkeeseen. Entä mitä hän ajattelee
tulevaisuudesta? Seuraavassa Zahra
vastaa vapun aattona 2010 muuta-
miin aputoimituksen kysymyksiin:*

Miksi ja milloin Suomeen?

”Tulin Suomeen vuonna 1990 Moskovan kautta opiskeltuani ensin vuoden Tadžikistanissa. Silloin kotimaassani oli alkanut sisällissota, joka tuhosi kaikki, mitä koulutusmahdollisuuksia ei ollut. Saavuin Vehkalahteen, Kotkan ja Helsingin vastaanottokeskuksiin, poikani tulivat myöhemmin.”

Kättilöksi kouluttautuminen

”Entinen kättilöopisto oli mukava opiskelupaikka 4,5 vuodeksi. Opetukseen sisältyi 180 opintoviikkoa, joista toinen puoli opiskelua tapahtui käytännön työharjoittelussa.

Koulussa olin ainoa maahanmuuttaja. Kävin välillä myös Somaliassa Sos. Children-sairaalassa. Silloin huomasin, miten alhainen oli naisten lukutaito, kun valtion koulut eivät enää lainkaan toimineet.”

Sofi-koulun perustaminen

”Työharjoitteluaikana Mogadishussa tapasin Pewa-kansalaisjärjestön ryhmän, joka toimi täysin vapaaehtoisesti. Pewa tarkoittaa rauhaa ja opiskelua. Järjestön pyrkimyksenä on laajentaa naisten koulutusta. Mielestäni se on erittäin tärkeää.

Yhdessä Rauhankasvatusinstituutin kanssa vuonna 2006 saimme ulkoasianministeriön tukemaan koulua ja pystyimme laajentamaan sen toimintaa.”

Koulun merkitys

”Kun ihminen saa koulutusta, hän pystyy auttamaan itseään ja muita. Kun valtion koulua ei ole, mahdollisuus koulunkäyntiin on tytöille erittäin tärkeä. Päämääränä on pyrkiä koulun penkiltä kohti rauhaa, johon tytöt uskovat voivansa kouluttautumalla vaikuttaa.

Tärkeää perusopetuksen lisäksi on kohottaa tyttöjen ja naisten itsetuntoa ja

turvallisuutta sekä siten edistää ihmisoikeuksien, terveydenhoidon ja toimeentulon toteutumista.”

Miten saataisiin rauha?

”Rauha saataisiin, jos maassa olisi hallitus, joka kykenee palauttamaan järjestyksen ja hallitsemaan maata. Me Suomen somalialaiset voimme myös yhteyksiemme kautta olla tukemassa kaikkia rauhanponnisteluja.”

Miten Suomi voi auttaa?

”Suomi auttaisi ihmisiä, jotka todella tarvitsevat apua, ihmisiä, jotka muut ovat unohtaneet, jotka eivät ole millään tavalla syyllisiä sotaan vaan sodan uhreja. Mielestäni myös Pekka Haaviston suunta on oikea.”

Suomalaisten suhtautuminen?

”Minuun on pääasiassa suhtauduttu hyvin, mutta kohtaan joskus ennakkoluuloja ja häiritseviä piilorasisteja, mikä kyllä pahoittaa silloin mieltäni.

Perheeni hyväksytään sellaisena kuin ollaan ja meille annetaan mahdollisuus eikä vain muodollisuus”. Ennakkoluulot vähenisivät, jos saataisiin enemmän vuorovaikutusta esim. nuorten mukaantulemisella.”

Tulevaisuudesta

”Toivon vielä palaavani Somaliaan, jossa haluan osallistua uudelleenrakentamiseen, mutta en tiedä, milloin.

Minua on aina kiinnostanut opiskelu. Nyt myös opettaminen, kun työskentelen maahanmuuttajien ja lähihoitajiksi opiskelevien kouluttamisessa terveydenhoitolalle.

Kuvassa Sofi-koulun 16-vuotias oppilas Roocla esittelee lapsilleen, 3-vuotiaalle Adille ja 1-vuotiaalle Marjolle aurinkokeitintä.

Perheeni on minulle hyvin tärkeä, asun Pukinmäellä somalialaisen aviomieheni ja 6-vuotiaan tyttäreni Jasminen kanssa. Poikani Ahmed ja Kadar vielä opiskelevat.

Ympäristön ja luonnon vuoksi toimin Vihreissä. TEPin toiminnassa on hyvää kestäväen kehityksen edistäminen ja esim. aurinkokeittimien käyttäminen.”

Opeta tyttöjä - opetat koko perhettä -bankkeen tuki 102030-135705

Lämmin kiitos tukimaksajille!

Seuraava TEP -klubi Tampereella

Torstaina 17.6. klo 18-20

Paikka: Ympäristötietokeskus Moreenia:

Patosilta, Satakunnankatu 13 B

Lisätietoja osoitteessa <http://tep.kaapeli.fi/>.

Ekovoimaloita kehitysmaihin!

Kööpenhaminan ilmastokokouksessa sovittiin kehitysmääräyksen lisäämisestä. Tukipaketti kasvasi 100 miljardiin dollariin, josta EU:n osuus olisi kolmelle vuodelle 7,2 miljardia dollaria ja esim. Suomen 110 miljoonaa. 29.1.10 allekirjoitettiin jo apuun liittyvä Suomen ja Eteläisen Afrikan Kehityspankin (DESA) välinen kumppanuushanke.

Energiatuotannon lisäämiseen kehitysmaissa on suuri tarve ja ratkaisujen olisi perustuttava uusiutuvan energian käyttöön, hajautettuihin voimalaitoksiin. Erityisen suotuisaa olisi rakentaa aurinkovoimaloita, joista uusia ja erityyppisiä on tuloksellisesti toteutettu teollisuusmaissa päiväntasaajan pohjoispuolisella alueella, kuten esim. Kaliforniassa toteutetut tornimaiset Concentrating Solar Thermal Power (CSTP)-voimalat, jotka hybriditekniikalla toimien tuottavat sähköä myös pimeän aikana (kuva).

Uudet aurinkovoimalat ovat osoittautuneet hiili- ja ydinvoimaloita edullisemmiksi. Esim. Intian Rajasthanin osavaltioon rakennettava 40 megawatin aurinkovoimala maksaa 40 miljoonaa dollaria eli n. 1 USD/W.

Vertailun vuoksi Olkiluodon uusi voimala maksanee n. 5 USD/W.

Suomelle kehitysmaihin rakennettavat ekovoimalat tarjoavat erinomaisen tilaisuuden vientiin ja työllistämiseen. Aurinkovoimaloiden lisäksi Suomi voi osallistua tuuli- ja biovoimaloiden sekä esim. aurinkokoleipomoiden toimittamiseen.

Ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöseminaarissa 24.3. ministeri Paavo Väyrynen totesi tyytyväisenä Suomen panostuksen kehitysyhteistyöhön olevan tänä vuonna 0,58 % kansantulosta, mikä ylittää EU:n tavoitteen 0,53%. TEPin kysymykseen ekovoimaloista hän ei vastannut, mainitsi sen sijaan diesel-voimaloiden toimittamiset.

Kun tuhlaus tuntuu jatkuvan, miten oikein onkaan muistaa Georg Henrik von Wright'in ajattelua vuonna 1989:

”- Ainut tapa palauttaa järkkynyt ekologinen tasapaino on vähentää luonnonvarojen kuluttamista ja näin myös kulutuksen edellyttämän energiamäärän käyttöä.

On hyvin vaikeata nähdä, miten tämä voisi tapahtua maailmassa, jossa huomattava osa (ja ehkä suhteellisesti lisääntyvä) osa maapallon asukkaista kärsii aineellista pulaa. Humaanisuuden nimessä on toivottava, että sen elintaso kohenisi suhteessa kehittyneisiin maihin. Mutta ellei kulutus viimeksi mainituissa maissa laske, tällainen tasoittuminen näyttää ekologisista syistä saavuttamattomalta.

...Keskustelu energian käytön tehostamisesta, so. sen säästämisestä, on asetettava tärkeysjärjestyksessä sen lisäämiskysymyksen edelle.”

Rauhaan kasvaminen välttämätöntä!

Millaisessa maailmassa oikein elämme?

”Te näette lapsen,
mutta näettekö sen aikuisen
joka tästä lapsesta kasvaa
ja sen aikuisen lapset
ja nämä lapset aikuisina
ja heidän lapsensa
kaikki kolmannet ja
neljännet polvet,
te näette lapsen
mutta näettekö sen ihmiskunnan
joka tästä lapsesta kasvaa?”

Markku Lahtela

UNICEF:in tilaston mukaan joka päivä n. 24 000 alle 5 -vuotiasta lasta kuolee nälkään tai nälän aiheuttamiin sairauksiin – turhaan! Heillä olisi täydet mahdollisuudet elää kohtuullista, ihmisenarvoista elämää, jos me, länsimaiden rikkaat kansalaiset, sitä haluaisimme.

Mutta me emme halua; olemme muka tietämättömiä, tai pohdimme, että voimavaramme ovat vähäiset, ei kannata yrittääkään muuttaa tilannetta. Eriarvoisuus meillä ja maailmanlaajuisesti kasvaa joka vuosi.

YK:n Vuosituhattulisteessa, jonka allekirjoittajina vuonna 2000 oli 20 rauhan-nobelista, mm. Nelson Mandela, Desmond Tutu, Äiti Teresa ja kuuluisa kirjailija Elin Wiesel, vedottiin kaikkiin hyvinvoipiin kansalaisiin maailmassa, että nälkää ja kurjuutta alettaisiin voimakkaasti vähentää, niin että vuonna 2015 puolet nälästä kärsivistä ihmisistä olisi saatu pelastettua.

Mutta mitä tapahtui? Vuosi 2009 osoitti, että nälkäisten ihmisten lukumäärä oli yhä kasvanut ja ylittänyt miljardin. Rikkaissa maissa ihmisten arvomaailma on selvästi koventunut.

”Välinpitämättömyys on aikamme suurin sairaus”, sanoi Martin Luther King aikanaan.

Tähän on ainakin yksi selkeä ja täysin toteuttamiskelpoinen vastaus: lasten ja nuorten, mutta myös aikuisten, rauhaan kasvamista on kaikin mahdollisin tavoin tuettava ja edistettävä!

Lopuksi vielä toivelista TEP'ille:

1. Teemaseminaarin järjestäminen Freiren pedagogiikasta; tiedän, että kasvattajat ja myös useat tekniikan edustajat ovat siitä kiinnostuneita.
2. Rauhan ja kehitysyhteistyön teematapahtuma (kulttuurin kera) kansainvälisenä rauhanpäivänä 21. 9. 2010.
3. Rauhanklubi-iltoja isovanhemmille; heillä on kokemuksia, tietoja ja aikaa toimia.
4. Kun hyvinvoivien ihmisten lakotkin tuntuvat olevan suosiossa, miten olisi insinöörien oma ”solidaarisuuspäivä” kehitysmaiden lasten hyväksi?

Monet tutkimukset ovat osoittaneet, että kehitysyhteistyön muuttaminen koulutuspainotteiseksi tuottaa saajille parhaan, heidän omia tavoitteitaan vastaavan pitkäjänteisen tuloksen. Siis esimerkiksi yhden päivän palkkarahat koulutuksen hyväksi!

”En minä halua puuttua maailman asioihin muuta kuin rakkaudella,
mutta kuka rakkaudesta sanoisi, että se on puuttumista!
Rakastaa ja kantaa maailmaa omalta osaltani valoon,
sen olen itselleni luvannut,
ja siinä on minun voimieni summa!”

Leif Färding

Amakhaya-katulapsikodin uudeksi johtajaksi on valittu Lebo Malapela, toiminnan jatkuessa entisellään.

Tervehdyskirjeessään 20. huhtikuuta TEP sai vastaanottaa seuraavan kiitosviestin:

”Youth for Christ would like to give it’s sincere appreciation to Technology for Life for the loyal manner by which you have supported the work of Youth for Christ over the years. May God continue in blessing you in all your endeavors.”

***Sydämellinen kiitos Amakhaya-katulapsikodin tukijoille!
Tukitilin numero 800028-10626 225***

2

Lapset kantavat sähköistämishankkeen tavaroita kotimatallaan koulusta.
Lue sisäsivuilta hankevastaavan kertomus Beninistä.

Tekniikka elämää palvelemaan ry Tekniken i livets tjänst Technology for Life

Jäsenmaksut 2010 :

Varsinainen jäsen: 25 e

Opiskelija, työtön: 10 e

Kannatusjäsen: 250 e

Tilille Sampo 800011-1472349

viite 1012 ja viestikenttään

nimi, osoite ja maininta ”uusi jäsen”.

TEP:in hallitus

Puheenjohtaja: Jouko Niemi, jouniemi(at)kaapeli.fi

Varapuheenjohtaja: Juha Kovanen, juha.t.kovanen(at)netti.fi

Sihteeri: Outi Haikarainen, outi.haikarainen(at)gmail.com

Taloudenhoitaja: Taina Maikola, taina_maikola(at)hotmail.com

Mia Bungers, miabungers(at)kolumbus.fi

Risto Latvala risto.latvala(at)icon.fi

Marjatta Näätänen, marjatta.naatanen(at)helsinki.fi

Taisto Vernerimo, taiven(at)elisanet.fi

Tuija Vihavainen, tuija.vihavainen(at)elisanet.fi

Hallituksen varajäsenet

Elina Järvenpää, elina.jarvenpaa(at)iki.fi

Viljo Karppinen viljo.karppinen(at)welho.com

Risto Kekkonen, helena.risto.kekkonen(at)kolumbus.fi

Claus Montonen, claus.montonen(at)helsinki.fi

Ilkka Norros, ilkka.norros(at)vt.fi

Annina Takala, annina.takala(at)tut.fi

Satu Torikka, satu.torikka(at)gmail.com

Atte Wahlström, atte.wahlstrom(at)gmail.com